

RAPORT

al Grupului de lucru pentru asigurarea, în cadrul normelor constituționale, a funcționalității unității teritoriale autonome Găgăuzia și a prevederilor legislative ale Republicii Moldova în raport cu statutul special al UTA Găgăuzia pentru ianuarie-iulie 2018

I. Considerațiuni generale

Prin Hotărârea Parlamentului nr.206/2015 privind crearea grupului de lucru pentru asigurarea, în cadrul normelor constituționale, a funcționalității unității teritoriale autonome Găgăuzia și a prevederilor legislative ale Republicii Moldova în raport cu statutul special al UTA Găgăuzia, a fost constituit grupul de lucru permanent pentru asigurarea mecanismului de cooperare între Parlamentul Republicii Moldova și Adunarea Populară a Găgăuziei, care și-a început activitatea în decembrie 2015.

Grupul de lucru este compus din 7 reprezentanți ai Adunării Populare a Găgăuziei și 7 deputați din cadrul Parlamentului Republicii Moldova. Componenta reprezentanților Adunării Populare a Găgăuziei și ai Parlamentului Republicii Moldova este instituită prin Dispoziția Președintelui Adunării Populare a Găgăuziei și, respectiv, Dispoziția Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, cu desemnarea a câte unui copreședinte al Grupului de lucru. Copreședinții Grupului de lucru coordonează activitatea membrilor grupului de lucru.

Obiectivele puse în sarcina Grupului de lucru de către Legislativ sunt:

1) instituirea dialogului continuu dintre Parlamentul Republicii Moldova și Adunarea Populară a Găgăuziei în vederea asigurării, în cadrul normelor constituționale, a funcționalității UTA Găgăuzia și a prevederilor legislative ale Republicii Moldova;

2) analiza corespunderii prevederilor Legii nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz-Yeri) cu prevederile Constituției Republicii Moldova și prezentarea propunerilor privind amendamentele necesare care ar exclude eventualele contradicții;

3) elaborarea planului de acțiuni pentru asigurarea funcționalității statutului special al UTA Găgăuzia și a legislației Republicii Moldova în conformitate cu

prevederile constituționale și cu Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz-Yeri);

4) consolidarea legislației naționale în raport cu statutul special al UTA Găgăuzia și delimitarea competențelor organelor centrale și celor ale autonomiei prin analizarea legislației naționale și a celei din autonomie și formularea proiectelor de modificare și completare a acestora;

5) formularea recomandărilor pentru îmbunătățirea cooperării dintre autoritățile centrale și UTA Găgăuzia în conformitate cu bunele practici europene;

6) crearea unui mecanism permanent de consultări pentru prevenirea și soluționarea impedimentelor posibile dintre autoritățile centrale și UTA Găgăuzia.

Trebuie de menționat că, în conformitate cu articolul 7 din Hotărârea Parlamentului nr. 206 din 20 noiembrie 2015, s-a stabilit că Grupul de lucru va informa în scris deputații Parlamentului Republicii Moldova și reprezentanții Adunării Populare din UTA Găgăuzia cu privire la rezultatele obținute în fiecare semestru al anului. Raportul Grupului de lucru se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului.

II. Activitatea Grupului de lucru

Pe platforma Grupului de lucru, pe parcursul primului semestru al anului 2018 a avut loc 2 ședințe oficiale a Grupului de lucru și 4 întâlniri neformale.

În ordinea de zi a ședinței oficiale din 21.02.2018 au fost incluse două probleme :

1. Aprobarea Raportului Grupului de lucru pentru anul 2017.

2. Examinarea Legii nr.187 din 21.07.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (proiectul de lege nr.319 din 15.07.2016) și Legii nr.186 din 21 iulie 2017 pentru modificarea și completarea Legii nr.764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (proiectul de lege nr.354 din 17.08.2016), remise de către Președintele Republicii Moldova Parlamentului spre reexaminare.

Pe seama subiectelor discutate, în cadrul ședinței Grupului de lucru, a fost elaborată decizia privind aprobarea raportului de activitate a Grupului de lucru.

Ședința oficială din 04.07.2018 a inclus examinarea rapoartelor privind analiza legislației în domeniile culturii, sănătății, economiei și ecologiei, raportului privind activitatea Grupului de lucru pe I semestrul al anului 2018.

Grupul de experți

Întru executarea Deciziei Grupului de lucru nr.5 din 29 martie 2016 privind abordarea sistemică a elaborării proiectelor de acte legislative pentru consolidarea statutului și funcționalității UTA Găgăuzia, cu suportul CMI, a fost format un grup de experți în vederea elaborării unor soluții durabile pe marginea armonizării cadrului normativ național și a UTA Găgăuziei (Decizia grupului de lucru nr.2 din 30 mai 2017).

Grupul de experți a analizat legislația din domeniile culturii, sănătății, economiei și ecologiei la nivel național și regional. A fost analizat fiecare act normativ și s-au identificat prevederile ce urmează a fi modificate.

Analiza legislației din domeniul culturii, sănătății, economiei și ecologiei a servit drept bază pentru elaborarea amendamentelor legislative în vederea dezvoltării prevederilor stabilite în legile din domeniile respective relevante pentru UTA Găgăuzia și asigurarea compatibilității acestora cu cadrul legislativ conexe din domeniul culturii, sănătății, economiei și ecologiei, excluzând astfel paralelismele și confuzia legislativă.

Pe platforma grupului de experți au fost elaborate 4 rapoarte de activitate în domeniile sus-menționate.

Domeniul culturii

Grupul de experți au exercitat o analiză a cadrului legislativ național și regional în domeniul culturii, proces în care au fost identificate la nivel național - 77 de acte ce reglementează activitatea din domeniul culturii.

1. Legi de ratificare a Tratatelor internaționale – 16;
2. Legi de reglementare pe domenii – 19;
3. Acte normative ale Guvernului – 24;
4. Acte normative ale Ministerelor – 15;
5. Hotărâri ale Curții Constituționale în acest domeniu -3.

Întru delimitarea atribuțiilor autorităților UTA Găgăuzia de competențele autorităților administrației publice centrale, de către experți ce acorda asistența juridică grupului de lucru în activitatea sa, au fost elaborate următoarele proiectele de legi:

- pentru modificarea și completarea Legii nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic;
- pentru completarea Legii nr.280/2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil;
- pentru modificarea și completarea Legii nr.1421/2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice;
- pentru modificarea și completarea Legii nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor;
- pentru completarea articolului 10 din Legea nr.135/2003 privind meșteșugurile artistice populare;
- pentru completarea articolului 4 din Legea culturii nr. 413/1999.

Proiectele date au fost examinate și discutate pe platforma Grupului de lucru și ulterior promovate în procesul legislativ, conform practicii stabilite.

Domeniul sănătății

Grupul de experți au exercitat o analiză a cadrului legislativ național și regional în domeniul sănătății, proces în care au fost identificate la nivel național - 226 de acte ce reglementează activitatea din domeniul sănătății.

6. Legi de ratificare a Tratatelor internaționale – 10;
7. Legi de reglementare pe domenii – 23;
8. Acte normative ale Guvernului – 53;
9. Acte normative ale Ministerelor – 125;
10. Hotărâri ale Curții Constituționale în acest domeniu -15.

Grupul de experți recomandă ca intervențiile legislative să reflecte delegarea de competențe specifice pentru UTA Găgăuzia, precum și descentralizare domeniului sănătății în partea ce poate fi asigurat mai efectiv la nivel regional. Pornind de la cele analizate este necesar de a asigura armonizarea Legii cu privire la ocrotirea sănătății cu prevederile Legii cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei, care stabilește competențe în domeniul ocrotirii sănătății autorităților din UTA Găgăuzia.

Domeniul economiei

În perioada februarie – aprilie 2018 grupul de experți au realizat o analiză a cadrului legislativ național și a actelor adoptate de autoritățile UTA Gagauzia în domeniul economiei, proces în care au fost identificate la nivel național - 2697 de acte ce reglementează activitatea din domeniul economiei.

11. Legi de ratificare a Tratatelor internaționale – 16;
2. Acte legislative din domeniu – 400 de legi, 324 de hotărâri, dintre care 2 Memorandumuri, 4 Acorduri și un Plan de acțiuni;
3. Acte normative ale Guvernului – 1649;
4. Acte normative ale Ministerelor – 180;
5. Hotărâri ale Curții Constituționale în acest domeniu -128 dintre care 85 de Hotărâri și 43 de Decizii.

În urma analizei efectuate, grupul de experți a ajuns la concluzia că la prima etapă este necesar de intervenit pentru concretizarea competențelor autorităților publice ale UTA Găgăuzia în domeniul economiei în 15 legi. Acestea se referă la:

1. Lege cu privire la locuințe nr.75/2015 (competențele Adunării Populare și ale Comitetului Executiv)
2. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014
3. Codul transporturilor rutiere nr.150/2014
4. Legea cu privire la comerțul interior nr.231/2010
5. Legea cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară nr.228/2010
6. Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nr.163/2010
7. Legea cu privire la parteneriatul public-privat nr.179/2008
8. Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile nr.10/2016
9. Legea viei și vinului nr.57/2006
10. Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402/2002
11. Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488/2001

12. Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr.835/96
13. Legea cu privire la concesiuni nr.534/1995
14. Legea drumurilor nr.509/1995
15. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845/1992

Grupul de experți a recomandat Grupului de Lucru să solicite elaborarea modificărilor și completărilor la legislația din domeniul economiei în vederea concretizării atribuțiilor autorităților din UTA Găgăuzia.

Domeniul ecologiei

În perioada aprilie - mai 2018 grupul de experți au realizat o analiză a cadrului legislativ național și a actelor adoptate de autoritățile UTA Gagauzia în domeniul ecologiei, proces în care au fost identificate la nivel național - 440 de acte ce reglementează activitatea din domeniul ecologiei.

12. Legi de ratificare a Tratatelor internaționale – 17;
2. Acte legislative din domeniu – 111 dintre care 94 de legi și 17 hotărâri;
3. Acte normative ale Guvernului – 180;
4. Acte normative ale Ministerelor – 94;
5. Hotărâri ale Curții Constituționale în acest domeniu -38 dintre care 27 de Hotărâri și 11 de Decizii.

Grupul de experți a recomandat Grupului de lucru la prima etapă de a interveni pentru concretizarea competențelor autorităților publice ale UTA Găgăuzia din domeniul ecologiei în 6 legi. Acestea se referă la:

1. Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr.303/2013
2. Legea cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară nr.228/2010
3. Codul subsolului nr.3/2009
4. Legea pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate nr.1041/2000.
5. Legea privind protecția mediului înconjurător nr.1515/1993
6. Codul funciar nr.828/1991

Cu referire la cartografiere a legislației UTA Găgăuzie, este de menționat că din momentul adoptării Legii nr.344/1994 cu privire la statutul special al Găgăuziei, Adunarea Populară în vederea valorificării atribuțiilor UTA Găgăuzia în domeniul ecologiei a adoptat doar o singură lege locală. Legea nr.22/2004 cu privire la resursele naturale. Din această perspectivă apare necesitatea elaborării proiectelor de legi locale din domeniul ecologiei în conformitate cu prevederile naționale în acest domeniu.

IV. Principalele direcții de activitate pentru anul 2018

Grupul de lucru consideră că mecanismul stabilit pentru dialog este o oportunitate unică de abordarea rațională și rezolvarea problemelor dintre centru și autonomie. Grupul de lucru recomandă intensificarea dialogului la nivel executiv, sporind potențialul puterii executive a Găgăuziei în armonizarea legislației țării,

concretizând competențele Găgăuziei, ținând seama de oportunitățile și necesitățile autonomiei.

Pe parcursul anului 2018 s-a asigurat continuitatea dialogului permanent între Parlamentul Republicii Moldova și Adunarea Populară a Găgăuziei pentru consolidarea funcționalității UTA Găgăuzia și a prevederilor legislației Republicii Moldova în cadrul normelor constituționale.

La fel, s-a realizat în continuare analiza legislației naționale pentru includerea și reflectarea statutului special al UTA Găgăuzia în legislația națională, armonizarea legislației UTA Găgăuzia cu legislația Republicii Moldova în conformitate cu competențele concretizate